NĂM THỨ MƯỜI. — SỐ THỨ 1037 MỖI SỐ: 0$02 NGÀY THỨ SÁU 1er SEPTEMBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI [illegible]	Người đem đến nhà	Gửi sở Giây thép	Bắc-kỳ, Trung-kỳ và Ai-lao	Nam-kỳ, Đại-Pháp và các thuộc-địa Pháp	Ngoại-quốc
Một năm.	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	9$00
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.60	»
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur: F. H. SCHNEIDER
Directeur: NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef: PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique:
TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

DÉPOT LÉGAL INDOCHINE N° 441

ANNONCES

Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.

4e page
Une seule insertion, . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Cải-lương nhân-chủng

III

Xem ngay làng Phương-trung là một làng phong-phú kể cũng vào bậc nhất nhì trong tỉnh Hà-đông, có nhà hộ sinh, có trường Pháp-Việt, có nhà Hội-đồng, lại có sẵn một kỹ-nghệ to là nghề làm nón nữa, thế mà trong làng cũng còn nhiều người nghèo khổ, nhiều trẻ yếu đau đáng nên thương xót, huống chi là những làng quanh năm chỉ trông về một nghề làm ruộng mà sinh nhai thì sự bẩn khốn cùng các bệnh tật không biết còn đến thế nào. Cái tình-cảnh ấy là sự thực hiển nhiên, không phải là mượn những tiếng áo-não cho đẹp câu văn hoặc là mạo tả để bênh vực lấy cái chủ-nghĩa của hội Khai-trí mới tán thành vậy.

Điều đó, chắc các quan mỗi khi luân chuyển đi các địa phương hẳn đã chiêm nghiệm nhiều rồi, các vị đại-hiền Pháp Nam cùng với các ông hội viên hội Khai-trí mấy lần đến thăm tận làng Phương trung bữa nọ cũng đã mục-kích rồi, tưởng bất tất phải nói thêm ra đây nữa.

Nếu đã biết cái tình cảnh ở chốn thôn quê là đáng thương tâm thì bọn tri-thức trong nước chẳng có lẽ cứ ngồi điềm nhiên độc hưởng những sự khoái lạc ở đời mà để những người đồng loại kém mình, phải riêng chịu những nỗi đắng cay không ra khỏi cái vòng u ám bệnh tật ấy ru?

Bọn ta đã được sung túc, được hưởng cái học-thuật của Thái-tây, thì phận sự ta là phải đem cái học-thuật ấy mà chia với người kém mình, nghĩa là hết sức tìm phương kế cho đồng-bào ta ở chốn hương thôn được dễ cách sinh nhai, biết ăn ở, biết nuôi con cái cho hợp phép vệ-sinh, chứ không phải là đem tiền bạc cơm gạo mà ngày ngày bố thí, hoặc là lập nên một hội, một sở cấp dưỡng cho những người nghèo đâu; vì cách ấy chẳng qua chỉ là cách trợ-thì, chẳng những không ích lợi gì mà lại gây ra một hạng ăn bơ làm biếng. Phải dạy cho những bọn lao-động ở nhà quê biết cách nuôi con vì rằng người nhà quê là cái căn bản của nước, mà con cái người nhà quê là cái mầm tương lai của nước vậy.

Trong bài trước đã nói rằng Nhà-nước tuy lập ra bệnh-viện với nhà hộ-sinh nhiều thật, song những người ở chốn hương thôn ta vì ít học mà chưa hiểu vệ-sinh là cái chi chi, vì ở xa xôi tỉnh-lỵ mà không được lợi dụng những công cuộc hữu ích ấy là những công cuộc lập ra cốt nhất cho các nhà nghèo.

Cho nên chỉ có một cách dạy bọn lao-động tránh bớt được cái bệnh tật quanh năm dòm-dỗ ở bên mình và đỡ cho họ trong buổi đi làm mướn ở ngoài đồng, khỏi phải lo đến con thơ ở nhà không có người chăn nom, là cách đặt ra các vườn Ấu-trí ở những miền dân nghèo nàn nhất. Ấu-trí-viên sẽ là một cái gương sạch sẽ cho bọn con-trẻ nữa, vì rằng muốn dạy dân một điều hay như phép vệ-sinh thì không phải là lấy sách mà giảng dụ ngay được, cũng không phải là một sự ép-nài chốc nhất mà được, ắt phải làm làm sao cho hết ngày ấy tháng khác, ai nấy tiêm nhiễm vào óc cho thành thói quen mà di truyền mãi mãi được.

Bởi thế các quí quan có lòng với ta mà muốn nhiệt-thành giúp cho công cuộc Âu-trí-viên chóng được thành lập thì tức là giúp cho việc truyền-bá vệ-sinh chóng có công hiệu, mà truyền bá vệ-sinh, trị các bệnh tật cho dân tức là khiến dân yêu mến nước Pháp vậy. Này ta hãy xem một điều này thì đủ chứng minh việc ấy. Người Tàu xưa nay vốn tự đắc là giỏi nghề thuốc thang, mà người Nam ta cũng tôn-trọng người Tàu là sành nghề thuốc thang, thế mà ở những miền như Mông-tự, Vân nam được các ông thầy thuốc Tây hoặc các thầy thuốc ta ở trường Thái-y Hanoi bổ ra chữa khỏi cho một vài bệnh gì thì họ lấy làm hàm ân vô kể: cái ân ấy chẳng những họ ghi dạ tạc lòng mà thôi, họ lại còn muốn biểu-giương ra nữa như là khắc hoành phi làm câu đối rước sách linh đình mang đến để giả lễ ông thầy cứu bệnh, họ hàng làng nước thần phục cái y-học Thái-tây vô cùng, mến trọng người Đại-pháp lắm lắm.

Vì những lẽ đã nói trên kia mà ngày nay hội Khai-trí nhất định thiết lập ra công-cuộc Ấu-trí viên, chỉ nay mai là khởi sự, mặc người chê bai mặc kẻ phản đối, vì việc đã định thì chí chẳng chồn.

Hoặc có kẻ thiển nghĩ lại ngờ rằng công-cuộc Ấu trí-viên sau này có lẽ là một cái thang danh lợi cho một vài người đó thôi, nghĩa là lấy nê làm phúc mà đặt thêm ra một tòa một sở gì để bổ bán cho một vài người có danh-phận, cũng quan chánh phòng nọ với quan phó phòng kia cùng là vài ba mươi ông thông phán ở tòa phúc-đường nữa chứ gì. Nếu nghĩ vậy thời lầm to, chủ ý các nhà sáng lập ra các vườn Ấu trí không phải thế, không bao giờ lại để công cuộc Ấu-trí viên tùy thuộc vào một công-sở nào hết. Và các nhà sáng lập ra công cuộc Ấu-trí-viên lại là những vị đại-hiền Tây Nam xưa rày chỉ chuộng việc phúc đức, không còn bợn lòng về đường danh lợi chút nào, không như mấy ông nào chỉ mượn tiếng công ích để mong lấy kim khánh phẩm hàm, xong rồi, dù hội có tan cũng bằng chân như vại.

Nay mai hội Khai-trí sẽ mở một trường dạy các bảo-mẫu và một Âu-trí-viên tại miền Tây-hồ để làm kiểu mẫu cho mọi nơi. Các bảo-mẫu ấy, Hội sẽ cấp lương cho ăn học, trong hạn là mấy tháng, chỉ dạy cho đủ cách thức nuôi trẻ, như là cho ăn cho uống, tắm rửa giặt dịa cho sạch sẽ, chữa những bệnh tầm thường ngoài da, như là bôi thuốc chốc đầu, rỏ thuốc đau mắt, xoa thuốc ghẻ lở vân vân, những cách rất thường và rất dễ mà thôi. Những phương-pháp ấy, sẽ đặt thành bài hát, bắt các bảo-mẫu phải học thuộc lòng cứ thế mà theo, còn những bệnh hệ-trọng thì không được tự ý chữa lấy.

Có ông lại lo rằng khó kén được những người bảo-mẫu có đủ đức hạnh, có đủ kiến-thức, để mà chăn nom cho lũ hài-nhi. Hãy hỏi ở xã-hội ta kiếm những người ấy mà cứ cầu toàn trách bị cả thì tìm đâu cho thấy? Và những đứa trẻ đã phải gửi vào Âu-trí-viên thì cha mẹ có phải là những người đức dục trí dục kiêm toàn không? Đối với một bà giáo sư giữ việc giáo-dục cho con trẻ thì cần bắt buộc phải có đủ những tư cách ấy thật, song đối với các bà bảo-mẫu mà vội đòi như thế ngay thì thật là viển vọng quá vậy.

Các bà bảo-mẫu bây giờ, miễn là Hội kén được những người không quá vụ đồng tiền mà lại có chút lòng làm phúc, như thế đã là tạm đủ rồi.

Ấy công cuộc Âu-trí viên lập nên đại để là thế, ích lợi là thế, vậy thì những nhà xưa nay vốn có lòng từ thiện bất cứ về tôn-giáo nào, ai là chẳng nên giùm giúp vào cho chóng thành ru? Tô tượng đúc chuông, dựng cầu xây quán còn là những việc làm phúc ở xa con mắt, sự kết quả ta không trông thấy được, nhưng giúp cho công cuộc Ấu-trí-viên chóng thành hiệu, cứu cho hàng nghìn hàng vạn con trẻ thành được kiếp người mạnh mẽ, có tư tưởng, đó mới thật là phúc đẳng hà xa.

Bởi vậy hội Khai-trí tiên đức mà lập xong được công-cuộc Ấu-trí-viên thật là có công lớn với việc cải lương nhân chủng của quốc dân Việt-Nam ta vậy.

V. Đ.

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 31 Août 1922

Tại hội-đồng Bồi-thường

M. Schroeder là đại-biểu nước Đức tại hội-đồng Bồi-thường đã trần-thuyết về cái hiện-tình đại-cương của nước Đức, và đã bày tỏ về hai khoản khởi-nghị của quan thủ tướng Wirth như sau này:

1. Tại một xứ nào có quân lính Đồng-minh sẽ đặt một kho chứa 50 triệu marks or, lấy ở trong kim-ngạch của nhà ngân-hàng Reichsbank, và dùng để làm tiền bảo-lĩnh than và gỗ của nước Đức phải nộp.

2. Đặt các bản giao-ước với các nhà bán gỗ, và bán than nước Đức, và các nhà ấy sẽ bảo-lĩnh số than và gỗ của nước Đức phải nộp.

Hội-đồng Bồi-thường hoãn đến ngày thứ năm mới quyết nghị về việc triển-hoãn trái khoản.

Việc đình công ở Paris

Vì sự mưu gây nên một cuộc nhất-loạt đình công ở Paris, mà hai chục người thợ làm sở Bưu-điện phải đình chức. Lại còn bốn mươi nhăm người phải bắt về tội ngăn trở sự tự-do trong việc làm ăn, đánh người ta bị thương, và đeo những biểu-hiệu phạm-pháp.

Phòng Thương-mại Lyon

Phòng Thương mại Lyon quyết nghị đặt một cái mỹ-thuật bảo-tàng-viện để bày các đồ gỗ, các đồ vải, và các đồ đúc nặn về các kiểu thế-kỷ thứ 17.

Thời tiết tại Đại-Pháp

Ở Limoges và miền gần đó có gió bão dữ-dội. Trong xứ Périgord và xứ Auvergne tổn hại nhiều lắm.

Khánh-thành một kỷ-niệm-đài

Ngày chủ-nhật này, quan Poincaré sẽ làm lễ khánh-thành kỷ-niệm đài đặt ở Nonfleur để kỷ-niệm nhà sử-học Albert Sorel.

Máy-bay dùng trong cuộc vận-tải

Máy bay phát đạt được cũng là nhờ vào cuộc chiến-tranh mới rồi và từ khi đình-chiến mới đem máy bay ra dùng trong các việc vận-tải buôn bán.

Nhớ từ năm 1918 vào tháng Septembre, tòa Bưu-điện Pháp mới thí-nghiệm việc chở thơ bằng máy bay từ Paris tới Saint-Nazaire đi qua Mans và Chartres; sau mãi tới năm 1919 sở Phi-cơ lại bắt đầu thí-nghiệm nữa thì cái kết-quả cũng đã được mãn nguyện.

Trong ba cuộc chính của tòa Phi-cục thì có hai khoản ta đã quen biết, một là lớp kê-cứu về nghề bay và hai là lớp chế tạo các máy. Lớp thứ ba là việc vận-tải trên không-trung vậy.

Trước hết hãy nhắc mấy anh em ông Farman khởi sự nước cuộc bay qua nước kia từ Paris tới Bruxelles; ông Latecoère trong năm 1919 cả quyết tổ chức cuộc bay từ Toulouse tới Casablanca, là một xứ thuộc-địa rất xa mà từ mẫu-quốc đi về mất 60 giờ; rồi đến tướng-quân Duval trong năm 1920 tổ-chức nên cuộc bay Pháp Nga, từ Paris sang Varsovie vậy. Ấy là tên mấy nhà can-đảm có tiếng bên Âu-tây, chưa kể tới các nhà chế-tạo.

Nay nói đến cái vấn-đề những đồ vận-tải trên không thì cốt-yếu hơn cả; vì làm sao? là phải cho cẩn-tắc, vì những lúc máy hư hay máy chết ở trên trời thì cũng đủ làm nao cho hành-khách hơn là tàu thủy mắc cạn. — Đã hay rằng các vật-liệu chế nên máy bay đã là chắc chắn, song khi trời không có chừng, lúc êm trời tạnh nắng đã vậy, song những lúc mưa gió hay là sương mù thì cũng có thể làm hư ít nhiều các cơ-quan của máy vậy.

Ta đã gọi quen tai là máy bay, thế thì chỉ kể có nguyên cái máy (động-cơ) bay mà thôi, chưa kể cái thân ngoài như hai cánh, bánh lái, chân vịt... đó là những cơ-quan rất quan-trọng cho tính-mệnh cái máy bay nữa, thế nên thời tiết không-trung thay đổi thì những cái cơ-quan đó cũng nên phòng-bị trước. — Nhất là lúc bắt đầu bay lên và khi là xuống là hay xảy nên nhiều sự nguy hiểm hơn.

Thế nên những động cơ đặt trên máy bay là cần nhất phải chạy cho đều và hoạt, cho những khi cho chạy mau chậm cho được tiện cho các phi-gia có thể liệu mà khiến được, thì lúc chạy thực nhanh cho tới khi thực chậm. Những động-cơ đặt phải chọn những kiểu thực nhẹ và mạnh, những khi cho bay bình thường chỉ dùng tới hai phần ba tốc-lực mà thôi, còn một phần thì phải để dành phòng khi cho bay rồi gặp phải sự gì cản trở trên không trung mà phải cho máy chạy mạnh hơn nữa thì khi đó còn có dư lực mà dùng. — Muốn vậy cho được hoàn-toàn thì tất các cơ-thể của máy phải cho bền chặt, các vật-liệu phải cho tinh-khiết mà nói tóm lại thì là phép chế-tạo phải cho tinh-tường lắm vậy. Hiện bây giờ người ta đã có thể chế ra máy mà cứ mỗi một mã lực máy không nặng tới một kilo, nhưng mà máy đó chạy độ 50 giờ thì các cơ-quan đã hư-nhược và lại phải lau chùi lại, sự phiền phí đó không có thể đem ra dùng vào những máy bay trong cuộc vận-tải được. Tất cả thân cái máy bay không những rằng cần phải cho nhẹ, song cũng phải cho thật cứng cát nữa. Một bộ động-cơ phải làm sao chạy ròng rã trong 200 giờ mà không suy suyển; không cần phải cho cứ một mã-lực là máy nặng một ki-lô nay tính lên cho 1 ki-lô rưỡi một mã-lực. Tất cả những động-cơ thì phải xếp đặt sao cho được có thứ tự và riêng cách bẩn với phòng khách cho người coi máy dễ trông nom. Ông Bréguet đặt một bộ máy trên máy bay Léviathan, cứ một mã-lực máy nặng có 300 grammes nên bộ máy đó được 1000 mã-lực mà nặng có 300 kilos. Phòng khách và nơi chứa hàng thì ở cả vào quãng giữa.

Cốt-yếu nhất là sự xếp đặt ở phòng khách làm sao cho gọn và rộng rãi cho khách phi-hành được thư-thả, vì đi tiền cước đã đắt mà chật hẹp khó chịu thì ai nghe, vì những người đã có tiền đi máy bay xứ này qua xứ khác là những bậc qui-phái hay là tay phú-hộ cả, mà để chật chội chui rúc thì không được; thế nên làm sao cho phòng máy bay dù nhỏ song phải cho xứng đáng như những phòng các tàu hàng-hải và hỏa-xa vậy.

Việc tổ chức đó mà muốn cho được như ý sở-nguyện thì không phải là dễ, vì máy bay đã chật-hẹp và không tha nặng nhiều được, nên cái phòng khách phải cho hơi rộng và sâu độ 60 phân và trên cao cũng vậy, để cho khách ngồi còn có thể vươn vai và co ruỗi chân được và đi lại được chút đỉnh. — Một điều quan trọng nữa là động-cơ bao giờ cũng phải ở ngoài và ở gần người coi máy; những khách trong phòng cần nói chuyện cho khuây, vì ngồi lâu mà ngậm tăm thì coi bất tiện lắm, thế nên máy phải chạy cho êm, phòng khách phải kín và không cho tiếng ồn ào ra ngoài, sợ khi máy chạy nếu có sự gì khác thì người coi máy không nghe thấy, hay là không nghe được vô tuyến điện thoại (Téléphonie sans fil).

Phòng lại có cả cửa sổ thoáng cho khách ngó ra ngoài coi xuống được, cũng phải cho mát và ấm, chứ ở trong phòng ngạt hơi cũng không được, tất bị say gió (cũng như đi biển say sóng).

Cái phòng đó có nhiều cửa mở trong ra, ngộ khi có tai nạn gì thì khách còn có thể nhảy liều ra được. Những khách có đồ vật gì nhỏ thì mang theo và nếu có vật gì to và nặng thì để riêng ra khu để hàng và thơ số Bưu-chính.

Phần nhiều các máy bay chở khách chở hàng chia ra như sau này:

1. Những máy chở thơ Bưu-chính thì đi nhanh hơn cả vì thơ từ không có nặng mấy, một giờ đi 180 kms.

2. Máy chở hàng hóa thì trung-bình phải độ 100 cho tới 120 kms một giờ; vì chở nhiều hàng nặng thì không mau sẽ lâm chỗ.

3. Máy chở riêng khách mà thôi thì lại cần tắc lắm, tốc-lực vào quãng 140 cho tới 160 kms trong một giờ. Thế nên dù thế nào mặc lòng, đi đường không-trung vẫn mau hơn cả.

Lại phải có các nhà ga nữa, tuy trên không quang đãng, song cũng phải làm như có đường, những nhà ga đó phải có đèn hiệu hay là cờ-hiệu cho người coi máy quen lối và lên xuống cho tiện. — những nhà ga đó toàn phải là những nơi đô-hội lớn và lại là các đầu-nguồn thương-mại nữa.

Và chăng máy-bay bay qua núi cao bể rộng, tuy chắc chắn song vẫn phải phòng-xa lắm, nên những nơi ga phải tìm đường cho thật gần; như đường từ Pháp sang Anh, thì máy-bay phải lựa đoạn nào ít biển nhất mới bay qua vậy, và nhất là như những núi cao mà lỡ có sự gì đổ rơi xuống thì nương náu vào đâu, nên đường không-trung vẫn lựa bay tìm các đền làng, đường hỏa-xa, sông ngòi vân vân, phòng khi tai nạn còn có người cứu vớt và thông tin cho tiện.

Những nhà ga đó lại phải có hiệu cho máy-bay qua lại biết rõ là xứ nào cùng là các chiều gió thổi.

Thường thường có một cái vòng thật lớn tới năm mươi thước, ở giữa có chữ số hoặc một chữ đầu tên tỉnh để máy-bay muốn xuống thì xuống đó. Lại có một cái hình như chữ T thật lớn có vẽ hình máy-bay, cái đó cứ theo chiều gió mà quay, ở trên trông xuống cũng đủ biết hướng gió. — Cốt yếu nhất là đêm, phải có đèn chiếu xa tới 50 kms và cũng ra hiệu chữ cho ở trên biết rõ là nơi nào nữa; cuối đất cho máy-bay xuống thì phải có đèn chiếu vào cho khắp. — Các ga lớn thì có vô-tuyến-điện cùng điện-thoại để thông tin và cho biết tình hình không khí lên xuống và báo việc dông-tố. — Thường thường cứ cách 50 kms lại có một cứu-viện, tuy không có nhà cửa gì song phải đủ đồ để cứu chữa máy-bay lỡ có rơi xuống. — như đường Paris đi Luân-đôn thì có mấy ga như Bourget, Beavnais và Beck thì là cứu-viện.

(Còn nữa) Nam-châm thuật.

Cuộc công-thải Đông-pháp

Kỳ rút số lần thứ hai

Sáng hôm nay, Hội-đồng coi việc rút số, có quan Chánh sở Tài chính Détieux làm chủ tọa; M. Gébin đại-biểu Ngân-khố; M. Lê trung Ngọc, Tổng-đốc tòa Thượng-thẩm; M. Baud, chủ sự sở Tài-chính làm hội-viên, đã họp sáng hôm nay tại phòng Hội-đồng tòa Đốc lý.

Kỳ này không có giải vạn đồng.

Bốn giải 1.000 đồng là: **104.786**
80.820 90.184 107.871

26 giải 500 đồng là:

60.087	51.073	78.729	30.729
94.500	28.780	98.587	41.857
6.497	116.472	70.082	52.406
83.799	96.766	58.500	21.995
38.004	55.122	120.416	6.868
13.389	51.705	106.126	
62.907	95.764	92.621	

Còn một nghìn số được giải 100 đồng thì bản-quán soát lại cho kỹ rồi sẽ đăng báo.

VĂN UYỂN

Tặng người bạn học
Hát nói

Mưỡu

Vườn xuân nô nức sớm khuya,
Ngày xuân vừa mới đi về gặp ai.
Cùng nhau chung nói chung cười,
Mắt xanh chưa dễ gặp người đồng-tâm.

Tình chung để dạ,
Hỏi ai tìm Ngụy Giả (1) làm chi,
Trói càng nhau một tấm tình si.
Đền Mông-Chính khi đi còn nhớ bóng,
Cảnh phu thê nhân-sinh giấc mộng
Nương lều tranh trông ngóng bạn xa [khơi.
Ấy kìa ai kinh-sử mấy năm trời,
Buôn phấn son mua cười chi mất tá
Buồn nhớ bạn tưởng ngày nắng hạ,
Cửa Thiền thai vội đã khép từ nay
Nước non non nước sau này . . . .

Liễu-đương-tử Đặng-trần-Phất

(1) Ông Ngụy-Giả là một nhà ẩn-sĩ đời nhà Tống.

Document scanned for preservation by Khai Sách Xưa Quán Ven Đường.

Sự tiến-bộ về nữ-học nước Pháp

Nữ-học ở nước Pháp một ngày một thêm tiến bộ. Nữ học-sinh nước Pháp ngày nay không những chỉ học đến bậc phổ-thông để đi làm thư-ký, hay đi dạy học mà thôi, nhưng lại ganh đua nhau mà theo học đến bậc trung học, bậc cao-đẳng, chẳng chịu thua kém gì bọn nam học-sinh. Trước buổi chiến tranh, thỉnh thoảng mới có một cô nữ học-sinh đi thi tú-tài, thì ai nấy đã cho là một hạng người hiếm lạ, mà các quan trường cũng lấy làm ngạc nhiên, thường ra những vấn đề oái oăm rắc rối, hình như có ý thử cái óc của loài liễu yếu đào tơ có đủ sức mà ý hội được những tư tưởng sâu xa hay không vậy. Ngày nay thì không thế nữa. Nữ-học-sinh đi thi tú-tài là một việc thường. Trong vụ thi cuối năm nọ năm nay, số nữ học sinh dự thi tú tài ở Paris kể có hàng mấy trăm người. Các bài viết chăm xong, số sĩ-tử được vào vấn-đáp có hai mươi người, thì có hai người nam-học-sinh, còn mười tám người là nữ học sinh. Thi vấn-đáp xong, được sáu cô nữ-học sinh trúng tuyển, mà hai cậu học-sinh lại hỏng. Xem như thế, thì biết nữ-học ở nước Pháp ngày nay tiến-bộ lắm vậy.

Trong cái thời buổi người không cần khó nhọ, nhất là ở các nước tiên tiến, cuộc sinh hoạt lại càng khó khăn lắm, nên người con gái lúc đầu xanh tuổi tử ai cũng lo con đường sau lại, làm sao cho được sung túc, không phải lụy đến tấm thân, người thì luyện tập chân tay, người thì rèn đức tri não, không ai chịu là người không có cái thế-lực hay một cái văn bằng chi chi. Mà trong đường khoa cử ở nước Pháp, ngày nay muốn bước lên bậc Cao-đẳng chuyên môn, thì còn gì cần bằng cái bằng tú-tài nữa: Các cô nữ-học sinh ngày nay ganh đua nhau mà rèn tập về triết-học, về La-tinh cũng là bởi lẽ đó. Mà trong mười mười lăm năm sau nầy, thì các cô đỗ bằng cử-nhân, hay bằng tiến-sĩ chắc cũng nhiều lắm.

Có người thuật chuyện rằng một ông giáo có hỏi một cô nữ-học-sinh rằng: « Em cần phải đỗ tú-tài, mới kén được chồng hay sao ? » Cô ta bèn đáp: « Không, thưa tôi không cần phải đỗ tú-tài mới kén được chồng, nhưng có đỗ tú-tài thời mới tự nuôi được thân. Mà đã tự nuôi được thân thì mới có cơ kén được người chồng như ý tôi sở cầu. »

Cứ một câu đáp ấy thì hiểu cái cơ sở dĩ làm sao mà các cô học-sinh nhờ được cha mẹ phong lưu đến ganh đua nhau mà nơi lên bậc học Cao-đẳng chuyên-môn vậy.

L.

KÝ TÊN KHÔNG RÕ

Bán-quán xin cảo ngài mua báo khi có việc gì viết thư đòi hỏi bán-quán, thì cho biết cái số in ở tờ giấy gói báo, hoặc là gửi cho bán-quán cái giấy cước ấy, để cho người làm đề tiện kiểm. Xét các ngài thường hay ký tên vào thư, hoặc khán quá, không sao đọc được, thành ra nhiều khi bán-quán không biết là mà trả lời.

Nam-quốc hiếu-tử ca

(Cả thảy 42 truyện)

(Tiếp theo)

Bài thứ tư

Dực-tôn Anh hoàng đế

Dòng Thần thánh sánh minh hiền-đức.
Triều vua nay có đức Dực-tôn,
Trong cung đề lễ-thần hôn,
Lòng thành gang tấc chí tôn chẳng dời
Trên chín bệ ngôi trời tự chủ,
Chầm xét soi điển cổ đời xưa.
Ngày hằng chăm hỏi chào thưa,
Của cung Gia-thọ (29, sớm trưa lạy quì.
Gặp thời thế đương khi giao thiệp,
Những lo toan nỗi nghiệp trị an.
Nào xem chính sách ven toàn,
Thái-tử lắm lúc bàn hoàn lo âu.
Việc quyền biến phải điều khó tính,
Kia như là sáu tỉnh miền Nam (30).
Cửa Cần (31) phẳng phòi cờ làm,
Nghĩ nơi mẫu-quán khôn cam tấc lòng.
Tiếc thay ! cuộc biến thông gặp hội,
Bởi thân-dân còn nỗi mơ màng.
Vậy nên đành lạm canh trường,
Để trên Từ-thái bớt đường nghĩ lo.
Nhòi bảo-huấn (32) ban cho các tỉnh,
Khúc ca-chương đại-khánh (33) mấy
Xem điều hiếu đức của ngài, [lần
Gia-miêu (34) mạch bộn truyền đời còn xa.

Bài thứ năm

Hưng-đạo đại-vương

Ông Hưng-đạo thực là bậc thánh,
Lòng thờ chia hiếu kính cho nghiêm
Vì công-nghĩa, bỏ tư-hiềm,
Đem mình hiến nước, giữ niềm ái-[thân (35)
Lời hưng-vũ khôn phần nay về (36),
Xem quân tinh lắm kẻ lo nguy.
Ngọn côn nhọn cất tấy đi,
Cho yên lòng chúng hiểm-nghì lúc nay.
Cang Nhật Duật (37) ra tay sai Thát,
Thằng Béa (38) kia cũng lắt thuật [yêu.
Ba quân dịch khải tiêm cừu,
Kẻ hăng cướp giáo (39) người mau [kẻ cò (40).
Ngàn Vạn-kiếp (41) ngựa bỏ ngo-[ngác,
Bến Lục-đầu (42) cá ngạc im hơi.
Bạch-đằng (43) lớp sóng lâm trời,
Sông bao nhiêu nước cơn người bấy [nhiêu.
Sách binh pháp (44) ghi điều rằn [cấm,
Bức đan-thanh ấy tấm hình-đài.
An-sinh (45) dòng dõi lâu dài,
Kỷ-tôi mang lấy tiếng như ai Á-Trần. (46)
Nghĩa báo đáp có phần cao nghĩ,
Ơn hiền-vinh phó gửi non đời.
Bắc Nam hương lửa lâu dài,
Trung-mân nêu hiển muôn đời tỏ-[rạng.

Bài thứ sáu

Nàng Dương-Liễu

Triều-Đình trước có nàng Dương-[Liễu,
Dòng họ Tào nết hiếu ai đương.
Cha già, mẹ tuổi lóc sương.
Sớm khuya chăn chiếu kính vâng lễ [thường.
Vẻ trang-điểm nên nhường dòn-dã,
Duyên Mộng-hiền (47) trước đã những
Thợ trời cay nhiệt làm chi ? [khi.
Để người to tóc phàn li đôi miền !
Nàng thì lúc ngoài hiên, trong cửa
Lòng hiếu riêng ngang ngửa vì tình.
Đã phần dưỡng-dục(48)sinh thành,
Thêm phần khế khoát (49) từ sinh [bồi bồi.
Cha mẹ thấy biếng mài son phấn,
Tránh niềm con, vợ vấn, đau sầu.
Xem tình trên, những lao-đao.
Nàng đà sớm đã trở sầu làm tươi.
Nghĩ thân phận hoa trôi, bèo dạt,
Chắt liều, bỏ (50) như hạt mưa sa.
Cũng đành chuyện mẹ cha trên đời.
Mà cho khỏi tiếng mẹ cha trên đời.
Duyên tác hợp (51) sau rồi lại gặp,
Gương Nhạc-xương (52) mảnh chắp [lại tròn
Chiếu chăn thỏa việc thần hôn,
Giữ tình nghĩ hiếu vẹn tròn cả hai.

Bài thứ bảy

Phạm-Ngũ-Lão

Phạm-Ngũ-Lão là người Phù-ủng(52)
Khen trọng lòng hiếu phụng biết bao.
Trên nhà Huyền (53) tác tuổi cao,
Đốc lòng chăm việc sớm hầu tối thăm.
Niềm báo đáp luống thầm ghi tưởng,
Mong phu lòng phụng dưỡng mấy [năm.
Cửa Hành (54) nương nấu tháng [ngày,
Áo ban (55) đẹp vẻ, sân lai (56) vui [tình.
Sức nào quản công trình khó nhọc,
Nghề sinh-nhai tạm lúc qua thì.
Sự thường đan-lát hằng khi,
Nong ba lông mốt (57) vốn nghề tay [quen.
Tài xếp đặt kinh-quyền thay đổi,
Cốt với bề lấy lối làm công.

Lẫn hỏi nghề nghiệp thong dong,
Tỏ tình ái-nhật (58) phụ lòng tri-[niệm, (59)
Thọ hoàn-sáo (60) ngậm nên ba [vận,
Hội cung quơ sức nhiều trận vẻ vang,
Tỏ tài võ-lược đảm đang,
Chiêm, Lào (61) non nước ngang tầng [mấy thu.
Vàng kim-ấn bảo-phù (62) nặm lớp,
Đem hiền-vinh báo đáp sâu cao.
Mấy tờ xứng đức ca-lao,
Lửa hương để tiếng thanh-cao khôn [cùng.

(Còn nữa)

Các-dinh, Phạm-nguyễn-Cấp

56. Biết tuổi cha mẹ thì nên mừng rằng cha mẹ còn, mà nên lo rằng cha mẹ đã già yếu, trong sách Luận ngữ đức thánh Khổng-tử nói.
59. Ông Phạm-ngũ-Lão hay ngâm thơ, có bốn câu tự thuật rằng: Hoành-sóc giang sơn cập kỷ thu v.v.
60. Ông ấy khi theo binh xong gác Nguyên chi lại đi đánh nước Chiêm-thành, về nước Ai-lao, đến lập được nhiều công-trạng.
61. Vua ba lần cho ấn vàng để chuyển quyền đánh dẹp lại cho ban năm Hốt-phù, nếu lần lập được công trạng lại ban cho một chiếc

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 1er Septembre này, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 7 f. 20.

Quan Toàn-quyền Long sang Đông-pháp. — Quan Toàn-quyền Long chứng đến đầu tháng mười tây sẽ đi chuyến tàu *Paul-Lecat* sang Đông pháp cho kịp dự vào soạn công-việc Hội-đồng Chính-phủ, chứng trung tuần tháng chạp thì họp tại Hanoi.

Cuộc rút số công-thái Đông-pháp — Những số trúng giải đã đăng ở trang đầu.

Quan Thống-sứ sắp đi kinh-lược. — Nay mai quan Thống-sứ Mongaillot sẽ đi kinh-lược ở các miền bị ngập lụt trong vụ mưa này.

Hội chợ Hanoi — Số người thuê các gian nhà tại Hội-chợ mỗi ngày mỗi nhiều thêm mãi, đến nỗi không đủ chỗ cho mọi người.

Bởi vậy Hội-đồng đã làm thêm một dãy nhà ở bên tay phải Nông-công-thương-nghiệp-viện. Cái dãy ấy dài 50 thước, ngang 12 thước và cao 8 thước 50.

Linh mãn khóa. — Các linh tập hạng năm 1917 đóng tại Trung Bắc-kỳ thì đến ngày 1er Octobre này đều được mãn cả.

Tòa án Đại-hình. — Kỳ án đại hình vụ thứ ba đến ngày thứ bai 18 Septembre nầy sẽ mở tại Hanoi, có quan cố-vấn Guiselin làm chủ-tọa.

Các ngài có phiếu CUỐC TRÁI vô danh bị bắt cắt năm nào, nay muốn bán lại được GIÁ RẤT CAO, xin đến hỏi LÊ-ĐÌNH CẢNH, số 17, phố hàng Giấy (Rue du Papier. Hanoi. 2043

Cuộc đua xe đạp. — Cuộc đua xe-đạp tối thứ bảy trước vì trời mưa mà không thành thì hoãn đến tối thứ bảy 2 Septembre hồi 9 giờ.

Tại tòa Đốc-lý — Chiều hôm nay hồi 5 giờ các tiền ban Hội-đồng thành phố họp tại tòa Đốc-lý để bàn về các vấn-đề chưa xét xong kỳ hội-đồng hôm nọ.

Ái tín. — Bản quán được tin buồn rằng cậu François Phan-cao-Khải là lệnh-lang ông Phan-cao-Lấy, chủ sự tại tòa Thương thẩm Hanoi ta thế sáng 80m nay lúc 11 giờ tại nhà số 6 phố hàng Gạch.

Đến chiều mai hồi 5 giờ sẽ cất đám an táng tại vườn Thánh đường hàng Lọng.

Bản quán có lời chia buồn với ông Phan-cao-Lấy cùng qui-quyến.

Tòa Thượng-thẩm. — Hôm qua tòa Thượng-thẩm xử những việc sau nầy :

Tự tiện bắt người. — Nguyên tên Đức vì chuyện bất bình nhau trong nhà, cãi nhau với mẹ vợ và đánh bị thương. Người về chỉ họ vợ đến phó lý là Bài văn-Đa thưa. Paó-lý sai người đến bắt. Sau tên Đức tức lắm đơn thưa phó-lý về việc tự tiện bắt tên ấy nên tòa Nam-án tỉnh Hà đông phạt tên Bài-văn-Đa 6 tháng tù và 10 đồng Vì luật sư cãi cho tên Đa rằng phó-lý trong một làng cũng như là viên cảnh sát một thành phố thì phải có quyền bắt những người làm xằng nên tòa Thượng-thẩm tha cho tên Đa tội tù và giảm phạt xuống 10 đồng án treo.

Của bại không thu — Tòa Nam án tỉnh Ninh-bình phạt tên Trần-văn-Chân 5 năm tù về tội ăn trộm những đồ đạc của chùa Phúc-sinh. Tòa Thượng-thẩm giảm tội cho tên ấy xuống 3 năm tù.

Mẹ giết con. — Chồng tên Tạ-thị Thông chết có để lại ruộng nương gia sản lại để làm ăn để giữ giỗ giữ tết. Sau thị ấy thông gian với một người không may có thai rồi sinh ấy lấy cái trập vẫn tự ruộng đất nhà của mà chồng thị ấy để lại. Thị ấy sợ để hoang như thế không được hưởng gia tài của chồng nữa, liền đem đứa bé thất cổ làm cho chết đi. Tòa Nam-án tỉnh Phúc-yên phạt tên Tạ-thị-Thường ấy 1 năm tù. Tòa Thượng-thẩm y án.

Ăn cướp cơm chim. — Có một người kinh đồ ẩn nhịn để dành được 55 đồng 5 hào. Sau bị bệnh chết thì số tiền ấy giao cho tên Ng-v-Biên là người trong họ nhận lấy để nuôi nấng hai đứa con mồ-côi của người kinh ấy. Tên Biên đem tiền hết mốn tiền ấy rồi lại không nuôi nấng đứa con coi cho người kinh ấy, nên người trong họ đứng kiện. Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt tên Ng-v-Biên 1 năm tù và bắt phải bồi số bạc ấy trả những đứa con côi. Tòa Thượng-thẩm giảm tội tù xuống 4 tháng và y tiền bồi thường.

Hành hung. — Tòa Nam-án tỉnh Hưng-yên phạt tên Trần-văn-Bay 50 đồng về tội đánh người bị thương và bắt phải bồi 25 đồng cho người bị đánh. Tòa Thượng-thẩm y án.

Đánh lẫn nhau. — Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt tên Trần-duy Quyền mỗi tên 5 đồng về tội đánh lẫn nhau. Tòa Thượng thẩm y án.

Ăn trộm bò đồng đáng ăn trộm. — Tòa Nam-án tỉnh Ninh-bình phạt tên Tống-v-Chu và Trần-v-Châm mỗi tên 5 năm tù về tội ăn trộm và đồng đáng ăn trộm. Tòa Thượng-thẩm giảm tội tên Châm xuống 3 năm tù còn tên Chu chết rồi thì thôi.

Ăn cắp hành hung. — Tòa Nam-án tỉnh Kiến-an phạt tên Lê-đức-Ty 15 ngày về tội ăn cắp và hành hung. Tòa Thượng-thẩm y án.

Bán phiếu quốc-trái của công. — Tòa Nam án tỉnh Hải-dương tha tên Lê-v-Bột bị thưa về việc bán những phiếu quốc-trái của công dân không xin phép quan trên vì xét không đủ chứng cớ. Tòa Thượng-thẩm y án tha.

Mẹ mìn đàn ông. — Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt tên Ng-v-Bồi 1 năm tù về tội bắt một đứa bé đem đi để bán. Tòa Thượng-thẩm tăng tội tên ấy lên 3 năm để làm gương cho những kẻ khác.

Thi thư-ký ngạch Tư-pháp. — Hôm qua, quan Tổng-trưởng Tư-pháp việc đã ký nghị-định cho những người trúng tuyển ký thi thư ký mở tại Saigon và Hanoi ngày 24 Juillet 1922. Ở Nam-kỳ được 9 người và ở Bắc-kỳ thì được 21 người mà chỉ có 15 người có bằng Thành-chung tốt-nghiệp, Tiểu-học tây và Cao-đẳng tiểu-học. Những tên người trúng tuyển ký thi ấy cứ theo thứ tự mà đăng như sau này :

MM. Hoàng-như-Huy, Lê văn-Di, Ng-v-Trang, Đỗ-công-Khanh, Dương-Xu, Trần-v-Meo, Vũ-viên-Thục, Lê-văn-Tài, Trương-văn-Lam, Huỳnh-văn-Nghé Ng-quốc-Phu, Bùi-đăng-Đỏ, Ng-tiến Đào Ng-đông-Thăng, Ng-v-Minh, Trần-v-Tai, Ng-v-Tiếp, Ng-kim-Sam, Ng-Nhun, Hà-v-Sỹ, Trần-v-Long, Ng xuân-Sáng, Ng-đức-Tiếp, Ng-v-Xuân, Ng-v-Thành. Ng-xuân-Lan, Lê-thiện-Hưng, Ng khánh-Toàn, Ngô-vi-Kính, Ng-khắc-Lục.

Việc xin học tại trường Bảo-hộ. — Quan Đốc-học trường Bảo-hộ bá cáo rằng đến ngày 14 Septembre, hồi 7 giờ 30, sẽ thi tuyển học-trò vào các lớp trường So-học (Petit Collège).

Tính đến ngày 1er Janvier 1923 học-trò không được quá những tuổi sau nầy :

Lớp Dự-bị (Préparatoire). : 10 tuổi
— Sơ-đẳng (Elémentaire) 11 —
— Trung-đẳng (Moyen). : 12 —
— Cao-đẳng (Supérieur). : 13 —

Những học trò nào học khá thì quá một tuổi cũng có thể được.

Vào lớp Dự-bị tuổi ít nhất phải lên 8, đơn xin vào học làm bằng giấy thường, phải nói rõ xin ăn ở tại trường, ăn một bữa hay là ở ngoài đến học thôi.

Phải đính các giấy tờ nầy :

1· Giấy khai sinh.
2· Giấy thầy thuốc nhận thực rằng đứa trẻ con vừa mới trồng đậu và không mắc phải bệnh gì lây được.
3· Một tờ giấy của người cha hay người thay quyền cha cam đoan chịu tiền cơm và tiền học (làm bằng giấy tin chỉ).
4· Nếu gia quyến không ở Hanoi thì chọn lấy một người ở Hanoi để giao thiệp với nhà trường.
5· Quyền sở, hoặc cái phiếu của ông Đốc nhà trường đưa bé học sau cùng phải cho.

Cái giấy sau cùng nầy phải xét kỹ lưỡng lắm, vì nhà trường cần phải biết rõ sự học của đứa trẻ con về trước thế nào.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

Số 14

Sóng hồ Ba-bể

Soạn-giả: PHẠM-BÚT-CẦM

— Để tôi tư về Kinh, nói tình hình giặc, xin với Triều-đình cho người ra tiếu, và tôi cũng kể cả đầu đuôi chuyện nầy, cả việc quan lớn sai tên Cai lệ đi đâu mà không thấy về

— Cai lệ thuộc về quan lớn, chớ có phải là đầy tớ riêng của tôi đâu mà tôi sai được, quan lớn nếu tư về bộ nên thì bộ cũng gọi bằng bớp cổ gan bớp, tôi có sợ gì ; còn cái thánh nào thì mình tôi gửi cũng được, không phải xin thêm. Trong giọng nói có ý bất bình. Nói xong liền lẫn thang xuống thành. Văn-Bình cũng theo xuống đi về dinh mình. Lúc đi đường lắm nhâm mà rằng :

Quan lớn *ơi*, sao mà phải phật phào hiệp thế, tôi ở nhà lo thay cho ông vì lẽng biết có sự nguy-cấp, Văn-Bình nói :

Có giặc đến, cai-lệ thì đi theo giặc; tôi tưởng hôm nay chết không lại trông thấy bà, hờ, cái nay tôi lại có cẩn đây.

Phùng-thị nói :

Giờ đã quá trưa, mời ông xơi cơm, rồi nghỉ ngơi một chút kẻo mệt, bèn gọi đầy tớ đọn cơm, hai người cùng ăn, ăn xong ngồi một lúc, Văn-Bình nhân bảo Phùng-thị rằng :

Ngày thàng mười chưa cười đã tối, vừa trưa mà gà đã đêm con rồi, ta lên ra sau vườn chơi một lúc cho đỡ buồn, hai người bèn cùng nhau ra sau vườn, thấy một nước không vẩn, da trời kém xanh, vẫn vơ cái ên bên mảnh, trước hiên là rượ cách thành chuông reo, cảnh vật tiêu-điều . .

CHƯƠNG THỨ MƯỜI HAI

Cảnh trời mờ tối, gió lạnh đưa hiu, trong đám rừng thưa có đám đông người, trông không rõ mặt, có một người ngồi trên tấm đá, trong mồm lẩm nhẩm mà rằng :

Ta đi chuyến nầy, thật là vô vi, mình có ý bắt bết các bọn tử-tù, thế mà sao lại sót Tự-Minh, Hành Ngọc đã thông tin, lẽ nào cậu ấy thấy ta lại tránh, bay là không xử-quyết Tự-Minh hôm nay, nhưng chẳng lẽ Hành-Ngọc lại nói dối ta, ừ mà Hành-Ngọc giờ cũng đâu, bắn hẳn phải vào thành để cho người khỏi ngờ, thế cũng là phải, giờ ta phải xử trí bọn tù nầy mới được, ấu là ta tha quách cho chúng về là xong, người nói lẩy từ là Tổ-Hương. Tổ-Hương gọi bọn tù mà bảo rằng :

Các ngươi vì ta cuộp bắt đến đây, vậy xin cho về nhà cửa, liệu mà làm lụng kiếm ăn, chớ đừng nên làm những sự phạm pháp nữa, rồi ra lười trời không xa, pháp vua rất nghiêm, mà dịp cần may thì không khi nào xảy ra, Tổ-Hương nói xong, lũ tù ấy mới lạy tạ ơn cứu sống, rồi cùng kéo nhau đi, chỉ có một người còn non tuổi đứng lại, cúi đầu mà rằng :

Nhờ ơn cụ cứu sống cho lòng nghĩa-hiệp, đem lòng giúp đỡ, cho kẻ vong mệnh này lại được sống ở đời, thế là ân-nhân của tôi vậy, lòng này cảm kích vô cùng, mong rằng lượng cả bao dong, sẽ được làm thân tôi tớ để hầu hạ ân nhân, thế là may lắm, chớ không thì tôi ở sống không có thuyền bè, ở cạn không biết nhà cửa, còn biết về đâu, Tổ-Hương nói :

Bọn này không trộm cướp giặc giã, thì bắn phóng đăng giang hồ, ta dung sao được. Người tù nói :

Thưa năng thương cho, có việc gì tôi xin hết sức, không bao giờ dám để lụy đến ân-nhân. Chi-dương nói :

Ý đã nói hết lời, thôi thì cho theo cũng được, vậy thì người lên họ là gì, phải việc gì mà chịu tội ? Người tù nói :

Tôi lưu lạc từ bé, quên mất tên họ, sau ở với quan Lưu-thủ châu Chân-dương, vậy người ta gọi tôi là Dương-ái-Tam, tức là theo họ chủ tôi vậy, chủ tôi bị một ông Ngự-sử hầm hại, cửa nhà sa-sút, mà chủ tôi thì phải tội giam-cầm. Tôi vốn tính nóng, cắp giao vào kinh, định giết kẻ-thù báo chủ, ai ngờ giới chẳng cho làm, quan Ngự-sử đương lúc đi đường, tôi nhảy ổ vào đâm một nhát giao vào cánh tay, rồi liền bị lính bắn bắt được, vào bộ tấn hỏi, rồi thì phải phát vãng lên đây. Hôm nọ ở ngục, hình như có một người là con chủ tôi, nhưng trong ấy canh giữ rất nghiêm, không cho đi lại, cậu tôi thường không trông thấy tôi, sáng hôm nay coi nhe.... Nói đến đây, Tổ-Hương gật đi mà rằng :

Thôi sắp sửa đi về, câu chuyện dài dòng, về nhà sẽ kể, liền bảo bọn trong đình rẽ mỗi người đi một lối về nhà, còn hai cha con nàng và Ái-Tam thì đi lối đường thẳng mà về. Lúc ấy trăng sao không có, sương tối mù mù, chỉ có tiếng gió thổi cây rung, cùng tiếng người đi là rụng, càng đi càng chậm lại, bết canh một mới về đến nhà. Cơm xước xong, Tổ-Hương gọi Ái-Tam ra nhà khách mà rằng :

Anh bảo con chú có anh mắc nạn, vậy có phải Tự-Minh không ? Ái-Tam kinh ngạc nói :

Bẩm vâng, hôm nay coi như cậu ấy cũng có ra, sao có được biết cậu tôi, xin tôi cho tôi được khỏi ngờ vực. Tổ-Hương có ý bằn lòng mà rằng :

Tự Minh có công cứu sống cho ta, ta đi chuyến nầy là vì chàng đó, ai ngờ trông gà hóa quốc, Tự-Minh lại không có lâm hơi gì, anh trước vì họ Dương mà bảo thù, thực là người nghĩa-hiệp, vậy ở đây với ta, chẳng không phụ lẽ nào. Ái-Tam vâng dạ, nghe câu nói mà bụng rối bời, nhưng cũng không dám hỏi mình - bạch, trong bụng nghĩ thầm, cậu ta sao lại cứu được cô nầy, cô nầy vì cậu ta mà phải cuộp phải-trang, chắc có bụng tốt. Tổ-Hương lại nói :

Anh thực là nghĩa-bộc, vậy anh có muốn tìm thầy Tự-Minh không ? nếu có, ta sẵn lòng giúp.

— Vâng, nếu thế thì hay lắm.

— Vậy ta sẽ giúp tiền cho, nhưng anh không nên quản công khó nhọc, trèo non lội suối, ngày nắng đem sương, miễn là tìm được Tự-Minh về đây, nếu không tìm được thì cũng không nên đến đây nữa, nghe không ?

Ái-Tam nghĩ, ta dẫn muốn đi xa tìm con chó, thế nhưng chỉ bị đồng tiền kia làm giới bạn cho gói giang hồ, gió đã có người giúp cho, thì thật may lắm, kể góp công người góp của, miễn là làm được việc nghĩa là hơn, bèn thưa với Tổ-Hương rằng :

Vâng, dẫu chết cũng không quản, nhưng chỉ là khó nhọc.

(Còn nữa).

ĐỒNG-HỒ
VỎ KÈN
BẢO HÀNH NĂM
Máy chạy tốt kim tuyệt
Có sẵn vòng đeo tay bằng giá rất đẹp
Mọi sự hỏi xin đến Chất dự quảng, đi gửi gửi bán đến
Giá : . . . . . 5 $ 75
Bán ở nhờ :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert. — HANOI
2000

HỎI KẺ PHẢI ĐAU

Này hỡi các người Nam-Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khi quán mà đã chữa thuốc không phải chừng, hoặc là đã không chữa nhưng bao cả nay hỏi những người phải đau khi quán đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi ; này hỡi các người phải chứng lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh phổ thông, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tử nhược lên. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau này không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lại tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không ? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 10 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con để cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Hỡi người Nam-Việt, nào các người không muốn giống Nam-Việt bao mòn đi, nếu các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì nên bệnh đi mới được.

Vậy cứ viết thư cho hiệu Bác-sĩ MONTÈS số 54 Paul Bert Hanoi mà hỏi mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 hào. Sang và chiều trước khi ăn cơm, lấy nửa một thìa cà-phê, pha với nửa thìa nước lã, uống một lọ, thì 1 lọ khỏe mạnh và hết đau.

dRONCHOSERUM
Một lọ. . . . 0 $ 90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon
Giá một chai là . . . . 2 $ 25

DẦU GAN CÁ TRÁU
Một lít. . . . . 12 $ 00
Bớ từ 1 $ 90 đến 2 $ 60 (*tùy theo giá dầu bạo kho Nhà-nước lên xuống*)

Thuốc chữa bệnh hen rất thần hiệu
(SIROP N)
Một chai. . . . 1 $ 60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »
Một lọ. . . . . 4 $ 45
Bớ 0 $ 70 đến 0 $ 80
Sáu lọ. . . . . 24 $ 50
Bớ 3 $ 90 đến 4 $ 00

Thuốc nước bổ huyết « LE PEPTO KOLA ROBIN »
Một lọ . . . . . 11 $ 50
Bớ 1 $ 70 đến 1 $ 80

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA
Thuốc tăm-bổ bổ huyết
Một lọ . . . . . 11 $ 40
Bớ 1 $ 80 đến 1 $ 90

CACHETS ANTIGRIPPES
Trị bệnh sốt dịch, như bệnh grippe, bệnh cảm, về mùa này thường hay bị người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên dẫn bán-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ dùng nhà uống một viên rồi nống nước rã nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì nống rõ nhiều nước nóng và ở người cho nóng đầu thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bào chế MONTÈS, 54, phố Paul-Bert, Hanoi

華 PAO-VA 寶
28, Phố Hàng Bồ
萬八廿號門前路行內洞京東

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng hiệu chúng tôi mới có một bọn hàng rất tối nhơn : ngọc-thạch, hổ-phách, mặt hue cùng nhẫn, đồ bạc, đồng hồ treo, đồng hồ quả-quít, v. v. ở Hong-kong sang.

Các qui-khách có lòng chiếu cố xin mua đi-ngọc tới bản-hiệu, kẻo mất một dịp đặc biệt, mà dù mua ci o it nhiều mặc lòng, nhất luật đều đãi, tính giá thật rẻ.

Càng một kỳ tàu này, chúng tôi lại mới thêm được vài tay thợ kim-hoàn nhất khéo ở bên Tàu sang nữa, từ đồ bạc cho chí đồ vàng, kiểu gì, kiểu mới, lối Tây, lối Tàu, bọ đều làm được cả.

Các qui-khách có lòng đặt hàng cho bản-hiệu, thì chúng tôi lại xin hết sức làm cho vừa ý các qui-khách mãn-ý mới nghe.

1833 P

Hội Khai-trí-tiến-đức. — Các hội-viên hội Khai-trí-tiến-đức ở các tỉnh, có nhiều ông vẫn cứng khi lỗ là nhà công-quán của hội nay đã có phòng ăn sống, thúc tăng từ ngày khánh thành nhà công quán đến giờ, bởi vậy tòa trị-sự nhiều khi có nhóm được giấy hỏi rằng ở các tỉnh muốn về ăn, nếng tại hội có được không.

Vậy trưởng nên nhắc các ngài ở xa biết rằng nhà công-quán nay đã có phòng ăn cơm tây, cơm ta sẵn sàng, ngày nào các hội-viên cũng đến ăn uống đông lắm. Hội-viên ông nào muốn ăn cơm thì chỉ việc báo trước cho người coi việc cơm nước trước 6 giờ đồng hồ là đủ. Phải báo trước vì rằng hội chỉ làm đủ số cho hội viên đặt trước mà thôi, chứ không có nhận những khách không có chân hội.

Việc cường gian. - Sở mật thám vừa bắt một người làm máy ở Công-ty vận tải là Francisque Azyme cường gian một đứa đầy tớ gái vị thành-niên mới ở được mấy tháng. Ng-thị-Thịnh là vợ người ấy giúp cho chồng cưỡng gian cũng phải bắt. Hai người đều phải tống giam cả. Việc ấy tòa còn đang xét.

Ngạch tòa Sứ — M. Trần-đình-Tư, thư-ký hạng sáu, trước tòng sự tại Lạng-sơn thì nay đã bổ đi Quảng-yên thay M. Ng-v-Gia thư-ký phụ tá tư chức.

Buổi hát ở Sán-nhiên-đài. — Hôm qua, bà con ta nô-nức đi xem hát Sán-nhiên-đài để xem tích hát lạ, mà lạ thật, là vì một nỗi các vai trò ăn-vận lối khác, đàn hát cũng lối khác, có thể nói rằng buổi hát hôm qua khác hẳn mọi ngày. Xem như thế thì đủ biết rằng bà con ta có lòng hiếu-dị và mới chuộng lạ. Trong rạp hát đông người xem đến nỗi không có chỗ mà đi mà đứng ai ngồi đâu cứ chịu ngồi yên đấy trong lúc nhờ nghỉ. Hàng hội cũng chiều khách lắm, hơi có chỗ nào rộng là chất thêm ghế phụ vào, thế mà nhiều người cũng phải ce-thân không được vào xem. Hội nên diễn lại lần nữa thì hơn. Có lẽ từ xưa đến nay buổi hát hôm qua là đông nhất. Đáng khen nhất là chỗ tiền bay và chỗ đào kép tính tự hát những giọng hát mới, điệu mới ; buồn cười nhất là kép Long ra pha trò và vai linh, còn các vai khác xem ra vai nào cũng có luyện-tập cả.

Ở ngoài rạp ra là tích này nên soạn thêm nhiều tích nữa đi, bà-con ta có ý hoan-nghênh những tích lạ đấy.

Ai biết bảo giùm. — Có một đứa con trai 10 tuổi, đầu trọc, người đen, tên là Lý-văn-Cơ, lạc đi đâu mất từ ngày mồng bảy An-nam. Ai thấy ở đâu, làm ơn bảo giùm bố nó tên là Lý-trọng-Chương, làm nghề thợ nhuộm, ở đường Sinh-từ Cửa-Giám.

Buôn thịt người. — M. Ng.-văn-Thi ở phố bàng Cót kiện đầy tớ gái là thị Can cùng với một mụ nữa là thị Bát chực đem đứa con gái lên 4 tuổi đi nuôi.

Cái nạn ô tô. — Ngày 29 Août, một cái xe ô tô đi đường Phố-lý lên, tới ngang xã Võ-tuyến-điện thì dụng phải một người lão võ đầu.

Bị thương vào nhà thương.

Xe nguy dụng xe tay. — Sáng thứ tư khi 11 giờ ở đầu phố Lò đúc và phố Riolan có một cái xe xẩu với một cái xe độc mã dụng phải nhau. Ngựa xe độc mã và người ngồi ở xe xẩu đều bị thương cả.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài quyết-báo biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các tiệt-qui ông nào mua thì gửi liền cho ; hễ không có tiền gửi thư giấy mua thì bản-quán không trả lời. - Mua báo thì tính từ tờm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho gọn.

VIỆC BẮC-KỲ

PHỦ-LÝ

Mở thêm trường học — Trường Pháp-Việt ở xã Trà-châu, huyện Thanh-liêm, vì đông học-trò nên xã ấy có xin quan mở thêm cho đủ nơi để học-sinh học tập. Tin ấy trước đây bản báo đã đăng rồi. Thì nay trường đã làm xong rồi. Ở chỗn xa tỉnh lị mà được một cái trường học, như thế, thật là tiện lợi cho con-trẻ.

Thịt bò chết. — Sáng hôm 29 Août sở Cẩm có ra chợ khám thịt bò, hiện có bắt được mấy phần thịt bò chết. Còn người hàng thịt hẳn rồi phải trọng phạt.

Tin nước lên xuống

Trên sông Hồng-hà

	31 Août hồi 6 giờ	1 Sept. hồi 6 giờ
Lao-kay . .	79.71	79.61
Yên-bay .	28.85	28.55
Việt-trì . . .	13.98	13.59
Hanoi . . .	9.79	9.40
Vạn-yên . .	8.00	7.45
Hòa-bình . .	6.50	6.00
Tuyên-quang.	4.90	4.30
Phủ đoan .	20.60	19.71
Phú Yên-bình	2.00	»

Trên sông Thái-bình

	31 Août hồi 6 giờ	1 Sept. hồi 6 giờ
Thái-nguyên .	19.80	19.60
Lẫm	4.10	4.00
Phả Lạng-thương	3.56	3.41
Đáp-cầu . .	3.80	3.67
Phả-lại . . .	3.19	3.06

VIỆC KINH-ĐÔ

Cuộc yến-hạ tân hôn. — Chiều hôm 20 Août cụ lớn Thân đại-nhơn có thiết một cuộc đại yến và ca-vũ để khoản đãi tân khách mừng ngày thành thân của lệnh ái là cô Thân-thị Nam-Trân kết duyên cùng ông Trần-văn-Chương Pháp-lý khoa tiến-sĩ.

Nơi Bộ đường bộ Học có đủ các cảnh-trí như là hoa, thổ đình, ta rất là nguy mục, lại có về tư riệm khác thường, vậy nên cách trương đăng kết thế hôm ấy đã phô diễn nên một vẻ rất hay hoàng xán lạn, tay cuộc lấy bày tại giữa chỗn đề thành mà xem có dáng phẳng phất như Giao-trì Bồng-đảo vậy.

Vừa đúng 9 giờ thời các thứ trần thiết bài-trí cùng những nơi tiếp khách đã bài biện các thức bánh ruợu trang hoàng chỉnh khiết. Một bộ nữ nhạc của đức Tôn-cung ban ra cả thảy tám người và hai mươi người nữ linh để mừa bài bông và cả bài đã chực sẵn, quan Khâm-sứ, quan Quản-lý phủ Khâm-sứ, quan Hội-lý Bộ-lĩnh và quan Giáo-học trường Quốc-học cùng qui quyến và tất cả vị võ Ân-quan, tất cả các bộ viện và thuộc viện bộ Học, bộ Binh và viện Đô-sát và các mạng phụ phu-nhơn đông đủ thảy đều đến nơi một lần. Khi cụ Hiệp-lý Thân và cụ tổng đốc Trần cùng qui quyến tiếp các quan vào phân thứ tự lần chỗ ngồi xong thời bà Tiếu-nữ lần mặt theo kiểu Cung-trang toàn là y phục của Đức Tôn-cung ban bằng gấm nhiều vàng ngọc ra đứng trước chào mừng cả các quan, rồi ra dẫu cho phường nữ-nhạc đánh mười khúc nhạc thanh-bình điệu, xong thời bà bước vào t ong, cùng ông Tiếu-sĩ đến trước mọi các quan cầm chén rượu mừng, còn ngoài sân thời hai mươi tám người nữ-nhạc nữ-linh đánh-nhạc và mừa bài bông đốt pháo và các thức pháo bông, xinh thay đẹp thay ! Có trăng thanh gió mát lại có ca quản tiêu thiều cuộc đại-yến đã các vẻ phù qui trang nghiêm, thanh tao bảo nhã ; như thế thật là hiếm có. Cuộc lễ khởi đầu từ khi chín giờ mãi đến mười hai giờ mới bãi. Trong lúc các quan xem mừa hát và xơi rượu thời ai nấy đều lấy làm vui về mừng rỡ mà trông thấy một đôi người ngọc sánh vai, mà ngọc ấy lại là đã thành khí vậy.

Cải chính. — Trong số báo hôm qua, ở mục « *Một thói bất người rất gia-man mà lại rất phép* » về việc Kinh-đô, câu cuối cùng « *vậy trước khi xét đến cái cặp ấy. . .* » lại xếp lầm là « *vậy ta trước khi xét đến cái cặp ấy. . .* » nay xin cải chính lại cho đúng.

VIỆC NAM-KỲ

SAIGON

Tại Nam kỳ Khuyến-học-hội. — Ngày thứ năm 17 tháng năm vừa rồi, hồi 6 giờ rưỡi, tòa Trị-sự Nam-kỳ Khuyến-học-hội tại nhà hội-quán số 34 đường Roland Garnos đã làm xong cuộc phát phần thưởng cuộc thi dịch sách Phổ-thông ra quốc-ngữ.

Nhiều người Lang-sa bữa ấy có đến dự : ông Caire chánh Văn-phòng quan Tổng-đốc thay mặt quan Tổng-đốc Cognacq bận việc ; ông Darles quản-lý hãng ruợu Bông-pháp ; ông Le Bret, quan cai-trị lồng thứ-ký tại tòa Đốc-lý Saigon (Mairie) ; ông Goupillon, giáo-sư : ông Boulonys dạy ban Thương-mại tại hội Khuyến-học.

Ông Thương-văn-Mỹ, hội-trưởng có diễn thuyết bằng tiếng Pháp tỏ ý hoan nghênh vị quan thay mặt quan Tổng-đốc cùng tỏ tấm lòng cảm-niệm sâu xa, vì rằng thế là tang chứng nhà-nước quan tâm đến công việc hội Khuyến-học, tây sức mình mà truyền bá Pháp-học.

Ngài nói qua về việc thi dịch sách phổ-thông ; chỉ ý hội là muốn truyền bá khoa-học Pháp những cái gì có ích lợi thật hành mau thấy được.

Ngài nói : Sự chứng-kiến của nhà-nước mà ông Caire thay mặt làm công sức hội trong cuộc chiến đấu với sự dốt nát, mà hội lấy làm tấc vì sức ít, nên phải nạo chế sự hoạt động trong một cái phạm vi hẹp hòi.

Hội có ý lô-chức trong các tỉnh những công cuộc Khuyến học, ngài tỏ ý kỳ vọng vào nhà-nước giúp sức và tin rằng bao giờ nước Pháp cũng coi như một cái thiêu-chức giáp cho các dân-tộc tiến hóa.

Ngài nhắc lại chừng trong ba năm nay nhờ ông Boulonys giúp sức rất nhiệt thành mà hội mở ra ban dạy Thương-mại Bắt-toán rất có hiệu-quả. Hội lại mở ra ban dạy chữ Ăng-lê tuy không kết quả liền như nguyện mà hội chẳng nghỉ lòng. Hội hiện nay muốn mở ban dạy đánh máy và chữ tắt, mà cứ cơ tài-chính bây giờ thời chưa làm được.

Buổng thời, học thương-mãi có 20 người, học Ăng-lê có 10 người Giờ học từ 6 giờ rưỡi đến 7 giờ rưỡi, rất tiện cho người làm việc.

Ngài lại cả khen ông Boulonys, chẳng những dạy học lại còn lo kiếm việc cho người học làm trong các hãng.

Sau hết ngài mong đến ngày phát phần thưởng cho học trò, cải danh dự ông Caire chứng kiến và xin tỏ lại cho quan Tổng-đốc mấc bận việc không đến chứng kiến được sự nhiệt thành làm việc của hội.

Ông Caire trả lời, ngài nói rằng quan Cognacq rất quan thiết đến các việc giáo dục. Ngài chắc rằng quan Tổng-đốc sẽ giúp hội.

***

Hội khoản đãi tiệc sâm-banh, ông Darles với ông Goupillon có nói chuyện về sự giáo-dục, sẽ sánh ra Nam kỳ về đường đó có kém Bắc-kỳ.

Ông Darles có cho hội 20 đồng mỗi năm lại hứa sẽ nhờ chánh hãng ruợu Đông-pháp mà cho nhiều hơn nữa. Ông có nhận lời hội thỉnh thoảng sẽ đến thuyết lại hội-quán.

Ngày nay xem ra hội Khuyến học lại Saigon rất có ý tốt muốn phấn-chấn làm việc, chẳng tòi ước trông Nhà-nước sẽ để ý mà giúp cho hội có thể hoạt động trong một phạm-vi rộng-rãi hơn.

Vì cờ-bạc mà sinh ra. — Hôm 17 Août lối 12 giờ trưa, tên Nguyễn-văn-Hương làm tập mộc, làm nhà ở sau Khâm-lớn, lúc ấy đang lim dim ngủ, bỗ ghẻ thấy tên Tê và 2 tên nữa đến.

Ba tên này ngỏ là tên Hương ngủ, nên lấy cái tủ đỗ mà đi. Tên Hương bèn la lên, nên ba tên ấy trở lại đánh tên Hương, tên Tê đâm nó một dao vô bắp chân tay trái và 2 dao nữa.

Tên gọt-dan nghe la chạy lại thì bắt đặng tên Tê.

Quan tra hỏi thì tên Tê nói đánh có-bạc rồi sanh ra việc ấy, chớ không phải nó đến ăn cắp tủ đỗ làm chi.

Xét giấy sao lục ấn Tòa thì tên Tê 11 án, 1 án ăn trộm, 10 án đánh lộn.

Trật chéo mà tả xuống sông. — Hôm thứ bảy có tên Nguyễn-văn-Tụn ở làng Phước-lâm ở Chợ-lớn đến khai rằng nó đang cầm lái ghe, còn vợ nó thì chèo mũi vì trật mái chèo mà vợ nó té xuống sông. Nó có la lên và nhảy xuống tìm thấy mà tìm không đặng. Vợ nầy còn tra xét.

Ba đảng giai quấy (Chợ-lách). — Thị-Mỗ, thuộc trước văn là dân cản tên T. ở làng Thới định. Làm dân năm trường đã có con, nhảy sanh lòng tạo, theo tên H. lên làng Bình long lý tháng tên H. chết, vì rắn cắn ; Thị-Mỗ lại làm quen với Hương quản K. ở làng B. L. nữa Cũng đã có con.

Hôm ngày 6 Août 1922, nhơn đi đám xả, ghé thăm em ở làng T. D. Ông T. là cha chồng trước, trưng tỏ cớ ra, xin phép ông chủ mà bắt, lối 11 giờ khuya.

Chuyến nhỏ mà hóa ra to. Thị-Mỗ khai : Tên G. là dân làng xuống bắt nó, giựt của nó 1 chiếc võng, và lấy 5 đồng bạc trong túi.

Tên Hương quản K. thấy vậy là « Ăn cướp ! » Phò Hương-quản bắt va, nói va dụ dỗ con dâu người, Hương quản K. lại nói rằng va là tài chủ, bị ăn cướp, sao lăng lại bắt va. Va lại nói : Va bị xét hết 17 p. (bà tấm năm đồng, 2 tấm 1 đồng).

Kết luận : Cho chồng quấy, con dâu quấy, Hương quản cũng quấy.

Bà Isis

Bà Isis là một nhà trừ danh trong nghề xem tướng và nghề đoán số (Crystal Gazing), đã tới Hanoi ngày hôm thứ tư nay. Bà trọ ở Hanoi Hôtel, chambre n° 11 và chỉ ở đây từ ngày mà thôi. Ta chớ nên bỏ qua cái dịp đặc-biệt này, mà không đến nhờ bà Isis xem cho. Những vấn-đề gì là xem cũng được. Hiện bà đã từng xem cho các quan chức An-nam ở Saigon mà ai ai cũng đều tin phục cả.

Trong khi bà ở Ấn-độ, bà đã làm cho các bậc hoàng-thân, các bậc khanh-tướng phải ngạc-nhiên về cái tài diệu của bà. Thiên-hạ nhiều người đến nhờ bà xem hầu, ai cũng phục bà đã giúp cho được nhiều điều trong các công việc của mình, cỏ đến những việc riêng-cũng vậy, mà việc gì bà cũng giỏi bi-mật cho.

Ngày nào đến nhờ bà xem cũng được, cả ngày lễ và ngày chủ-nhật cũng vậy. Sáng từ 9 đến 11 giờ 1/2, chiều từ 15 giờ 1/2 đến 18 giờ.

GIÁ TIỀN NHƯ SAU NÀY :

Đoán số. . . . . 15 $ 00
Xem tướng. . . . . 10 . 00

Ai muốn đón đến nhà cũng được. Đón về nhà mà chỉ có hai người trở xuống nhờ xem mà thôi thì tiền phí đó phải trả thêm lên một phần chia ba nữa. Nếu có hai người trở lên nhờ xem, thì tiền phí lồn không phải gì cao hơn giá thường.

Trước ke thì bà Isis chịu lấy, Song những người ở xa thành-thị, thì phải chịu lỗ bà một nửa tiền xe (xe tay).

Bà có một người thông ngôn tiếng Pháp đi với bà.

San này có tin tức gì sẽ đăng thêm.

Thương giới tân văn

Ngày 1er Septembre 1922

Giá bạc

Kho Nhà-nước. . . . 7 $ 20
Nhà Ngân-hàng . . . 7 . 20

Tàu tới tàu đi

Tàu *Azay le Rideau* ở Marseille đã chạy đi Đồ ạ Pháp ngày 25 Août.

Tàu *Désirade* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp ngày 19 Août.

Tàu *Binh-chuẩn* ở Haiphong chạy đi Tourane, Qui nhơn, Saigon ngày 30 Août hồi 12 giờ.

Tàu *Van Vollenhoven* ở Haiphong sẽ chạy đi Hong-kong ngày 2 Septembre hồi 8 giờ sáng.

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng câu-bạch của bản-hiệu đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỏ ma làm ra không đúng được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rầy đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54 Hanoi.

Nay kính,
Ed. Montès.
54 Rue Paul Bert Hanoi.

Các nhà mua điện nên biết

Công-ty Điện-khí Đông-pháp có lời đề các nhà mua điện biết rằng giấy mắc điện vào nhà, nhiều chỗ gắn với cây cối, nên khi mưa khi gió cành cây thường dụng-chạm phải giây điện, làm cho điện chia đường, mà đèn tắt không cháy được. Vậy khi nào giây điện gần cây cối như thế, các nhà mua điện nên báo người sén cành cây đi cho khỏi ngăn-trở việc lấy điện.

Nếu nhà chủ có lời với Công-ty, thì Công-ty cũng có thể làm việc ấy hoặc trồng nom việc ấy giùm.

3321

CÁC CUỘC ĐI XEM
然 SẢN NHIÊN 祭

Tối thứ sáu
HOẠN - TRỨU
Thảm-nhất hồi công-chúa đội đĩa đèn, than văn rất ai-oán.

Tối thứ bảy :
TRƯNG - NỮ - VƯƠNG
Hai bà hiện xá thường-thiên gần thanh-phố ta, có đền thờ. Bản-hội định cách đến hai ba cô tế một tuồn rượu rất ưg-nghi và tuyên đọc một bài thơ quan-quản định hai bà về cuộc thi thơ của cô Ngô-thị-Quyên mới bình ở hội-quán Khai-trí-tiến-đức.

CINÉMA PALACE
(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 30 Août đến thứ ba 5 Septembre 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chép từ 5 giờ chiều, thứ bảy chép 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

MADAME PARVENUE
Hai hồi rất hay và rất vui đặc sắc bởi
Hồi I, II và III
Nghỉ
Hồi IV và V
Phim : MADAME PARVENUE

CON CHIM XANH
Hai hồi con.

Tuần lễ sau :
Có cô *Olga Petrowa* đóng trò trong phim « **FEMME PANTHÈRE** »

Từ 1er Avril giờ đi
Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

HOÁN-VĂN
vẽ tranh, vẽ kiểu và vẽ truyền thần
73, Phố hàng Bông, Hanoi

MỚI VẼ XONG MẤY THỨ TRANH TAM-QUỐC RẤT ĐẸP

Mới có các thứ giá-gương mặt đá và giá gương vẽ sơn vào kính mới.

Bản-hiệu có vẽ được nhiều thứ tranh thấy mạc mà thuốc theo lối mới, trông rất đẹp và rất nhã, ông bà nào hoặc hiệu nào ở xa muốn mua buôn, xin viết thư về, bản-hiệu sẽ tính giá bán buôn.

Nay kính
Hoán-Văn hiệu
73, Phố hàng Bông, Hanoi
2000

Đức Vô Nhĩ Hùng Cựu HS Petrus Ký (67–74) tặng Huỳnh Chiêu Đẳng cho Kho Sách Xưa Quán Ven Đường
Tự điển của Pannell

HỎI NHỮNG KẺ ĐAU XƯƠNG

Những sự đau đớn, những lúc quá tim đánh mạnh, những lúc thở hổng hộc, những lúc đau lưng, những lúc mạch-máu sưng nước tiểu-tiện đặc của các người là điều tại trong máu có nhiều cặn. Còn sự phần đông-ba thì nào kinh-nguyệt không điều, nào huyết-bạch, nào nhức đầu cũng vì một cớ ấy cả. Nếu dùng thuốc

Dépuratif Richelet

rất hiệu trong những chứng ấy chẳng những là làm cho xương cốt rắn, mà đau lưng cũng mất lại khỏi cả các bệnh ngoài da như là hắc-lào, lỏ vỏ các chứng mà bệnh Giang-mai phá ra.

Thuốc này có bán ở các hàng lục-hợp to.

Trẻ thương — Đau thương

Quạt Máy

Hiệu QUẢNG-HƯNG-LONG Hanoi, mới vẽ nhiều thứ quạt máy.

Quạt treo trần — Quạt để bàn — Quạt quay đi quay lại, hiệu Marelli, là thứ quạt tốt nhất hoàn-cầu.

Xin quí-khách mua mau kẻo hết. 2078

HỘI PHÁP-THƯƠNG VẬN-TẢI
Số 7, cạnh trường Y-viện

CỜ BẠN : Hai cái nhà thật rộng kiểu mới, số 29, phố Ngọc-thanh định giá. . . . . **2.800$00**

CHO THUÊ : Một khu đất rộng 2.048 thước vuông ở đường Bobillot.

Hội ấy lại chuyên trị đã lên năm về nghề đóng xe rất tinh xảo! Hiện nay mới có thêm được nhiều kiểu tuyệt đẹp và thanh nhã. Dụng nhu cũng có giấy cam-đoan chắc chắn.

Ai muốn mua gấp tháng hay thuê tạm xin đến đó mà hỏi. Có bán đủ cả các vật dụng làm xe và tính giá riêng cho các hiệu buôn lại. 2065

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP
CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quản Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa ô-paléon

SOLUTION R. HOLBÉ
1 $ 50 một chai

Thuốc nổi tiếng hay đã-nghệ, mới một không khiến lạc sức gì, công thuốc này hay lắm.

Máy thổ bằn-hiệu tay bằm :
Các thứ thuốc nước đựng lọ kín để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai
Thuốc ho-có SIROP PECTORAL đặc-cổ, sổ-mũi
Thuốc Lao chỉ người lớn dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc nước — 2 $ 00 lọ 30 viên
thuốc thực — 2 $ 00 một chai
Cách sử chống bệnh chẳng kì mới hay có nhiều thuốc mauvais contagieux ra thứ thuốc bienhonnête nên Bào-chế Montès mới chế ra thứ thuốc dược sổ rất ngoan-phết bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 60 một lọ
Trị những bệnh đau ra nhờ. Bệnh người không dùng, hay là khi mình khỏi rồi những, nhức đau trong, giá mỗi, uống thuốc này đều mỗi nên lấy lại hoàn tất trong mình đã bao lâu.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ
Thuốc sổ các bệnh đau-nguy, mới một không khiến lạc sức gì, công thuốc này hay lắm.

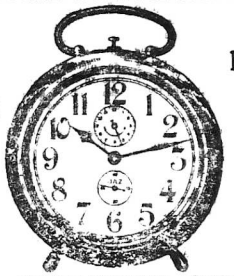
ĐỒ BUỘC THUỐC
có dùng để thí-nghiệm của-sọt
ĐỒ MỔ-SẺ
Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc Citrate và thuốc Bromure
Bán-buôn và bán lẻ rất rẻ
Bản chỉ bán hàng tốt

« THUỐC DERÉ »
1 $ 50 một chai 1/4 Litre
Trị bệnh giang mai bất kì mới hay nhất. Dùng thuốc này khỏi rồi không phải uống thuốc nào khác nữa. Dùng thuốc khác rồi cũng nên phải uống thuốc này thì mới chắc khỏi hẳn được! Thuốc này rất hay, rất quí: vì những bọn giả đem ra bán giả, lại bỏ nhiều thứ thuốc độc vào, khiến dùng thuốc này trong một chai thì nên mua một chai lớn 1 litre. Giá có 3 $ 80 một chai.

JAZ
RÉVEIL DE PRÉCISION

Hạng thường

GIÁ : 30 $ 00

Hạng tốt

GIÁ : 45 $ 00

BÁN TẠI : GRANDS MAGASINS RÉUNIS, HANOI 2074

THUỐC CHỮA BỆNH THƯƠNG GÂN

Ai mà làm lụng một nhọc thời quá, cổ lòng nặng nề, buồn rầu nghĩ ngợi thì thường hay mắc phải bệnh thương gân : khi đã bị bệnh ấy thì đêm không ngủ được, chẳng còn gì ngu-hiểm cho bằng là không ngủ được, mà phải là ở các xứ nóng thì lại càng phải ngủ ngon. Nếu không thì mỗi buổi sáng giậy thấy trong mình một nhọc, không làm gì được.

Thuốc *Neurinase* là của một viện học-sinh cổ ở viện *Pasteur* thành Ba-lê tìm ra. Thuốc này làm cho gân nổi bình yên và qui được ăn ngon, lại thêm bổ bổ.

Người già kẻ trẻ dùng đều được cả.

Ở các hàng bào-chế ta đều có bán cả. 2066

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán lại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi về lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-quán thừa tiếp các quí-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán 2043

Société des Phosphates du Tonkin
Bureaux et Usine à Haly-Haiphong

NÊN CẨN THẬN — Chúng tôi khá trình các qui khách biết rằng chúng tôi mới bắt được mấy người nhà quê sau trí đem ra nhỏ đất cát để làm phốt-phát (phosphate) giả để bán và bắn giá rẻ như giá PHỐT-PHÁT thật.

Bột phốt-phát thì hai giờ cũng nhỏ hơn các thứ bột khác, không có thể bột nào nhỏ bằng.

Vậy các qui khách khi mua phốt-phát, đừng nên tham rẻ mà mua phốt-phát giả, và nếu cần thật để bón phốt-phát ra xem, nếu thấy bột không được nhỏ thì đừng nên mua.

Nếu mua Phốt-phát mà nghi hoặc là giả thì nên gửi mẫu đến cho chúng tôi thử xem. Song nếu ai biết được người bán phốt-phát giả mà mách bảo cho chúng tôi biết, chúng tôi sẽ thưởng 20$00.

GIÁ PHỐT PHÁT. — Phốt phát bán tại nhà máy ở Haiphong giá như sau này :

25$00	một tấn (la tonne de 1000 kilos)	hiệu « PH. 19 21 ».
22,00	— —	hiệu « PH. S ».
20 00	— —	hiệu « PH. E ».

Phốt phát hiệu « PH. 19/21 » để bón ruộng đất chua, đất mặn

Phốt phát hiệu « PH. S » để bón ruộng đất ngọt. Bột phốt phát hiệu này thì nhỏ hơn bột phốt-phát hiệu « PH. 19 21 ».

Phốt phát hiệu « PH. S » để bón ruộng đất ngọt. Bón ruộng đất chua, đất mặn thì lại càng tốt lắm.

Phốt phát hiệu « PH. E » này là một thứ phốt phát chúng tôi mới chế ra có chộn lẫn mấy thứ bột Potasse. Bột-tạt, ở bên Tây đem sang.

Dùng thứ phốt-phát hiệu « PH. E » này mà bón cho thứ rau (Légumes ombli là Bắp cải thì thật là tốt lắm.

CÁCH DÙNG. — Mỗi mẫu vãi bốn bao là 200 cân tây vãi trước năm mười ngày rồi cày chay được thay cày trước tiên mười ngày rồi mới phốt-phát cũng được.

MUA LẠI BAO KHÔNG. — Bao gai không (sac en jute vide) bây còn lành lặn mà đem lại giá tại nhà máy ở Haiphong thì giá mỗi một cái là một bảo chỉ (0$10) Nếu bao rách và hơi thủng thì chúng tôi không nhận nữa.

Các qui khách cần hỏi sau điều gì nữa thì xin cứ lại nhà giấy chúng tôi ở tại nhà máy ở Hạ-Lý Haiphong, chúng tôi xin tiếp, hay gửi giấy đến cho chúng tôi xin sẽ giả lời ngay. 2035

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY
Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

ĐƯỜNG YÊN LÝ ở CHỢ HIẾU
Ô ga *Yên-Lý* chạy hết 8 giờ mười sáng sau chuyến xe lửa thứ nhất ở Bến-thủy về ở Vinh ra, ở *CHỢ HIẾU* (Phố-Quí đi nhỏ) giờ nhiều đến ga Yên-lý vừa kịp chuyến xe lửa về Vinh và Bến-thủy.

Auto-Postale

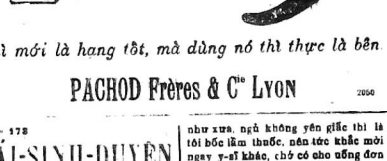
ĐƯỜNG VINH VÔ HUẾ
Ở *VINH* đi hết 6 giờ sáng đến Đồng-hà vừa kịp chuyến xe lửa vào Huế.
Ở *ĐỒNG HÀ* ra hết 8 giờ sang sau khi chuyến xe lửa thứ nhất ở Huế ra.

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng : kể từ mồng-năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thư và bành-khách ở ga Yên-Lý về Phủ-Quí và Phủ-Quí ra ga Yên-Lý. — Ở Phủ-Quí có 3 phiên chợ Hiếu buôn bán sầm uất lắm các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đồnghà nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy xe nên có ý kẻo lỡm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm lẫy, xin liệt qui khách đánh giấy thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giấy thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lý đi chợ Hiếu thì đánh giấy thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Ly gare ; — mà đường Vinh-Đồng-Hà thì đánh giấy thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đồng-hà gare. 2072

CÓ THẦY CON DAO NÀY

KHẮC VÀO LƯỠI DAO

thì mới là hàng tốt, mà dùng nó thì thực là bền

PACHOD Frères & Cie LYON 2056

N° 172

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ MỤC *dịch thuật*

Lệ-minh-đường ra ý khiêm-tốn mà đáp rằng :

— Tự-khắc chúng tôi phải tận-tâm chữa, can chi lão-quan lại dạy quá lời !

Lệ minh-đường nghĩ thầm : nếu ta đến ấn nữa thì tất-nhiên phải bại-lộ. Ngày nay ta nên bốc hai chén thuốc, để uống làm hai hôm thì bệnh này tất đã giảm đi được quá nửa, bấy giờ ta sẽ tìm cách từ-chối, rồi cho người y-sĩ khác đến chữa, cũng chẳng khó gì. *Lệ-minh-đường* nghĩ vậy, mới dụng tâm ngồi kê đơn thuốc. Kê xẫn hai đơn, đơn nào cũng chưa ngày vào đấy, rồi bảo *Mạnh-sĩ nguyên* rằng :

— Đơn thứ nhất này nên cho uống ngay, hễ sau khi uống vào mà thấy tỉnh-tao, nằm ngủ yên được, tức là thuốc đã trúng bệnh. Sáng hôm sau cho uống luôn đơn thứ hai thì tự-khắc bệnh sẽ giảm đi quá nửa, bấy giờ dẫn mời y-sĩ khác đến cho thuốc, cũng chẳng khó gì. Nếu uống một đơn thứ nhất mà vẫn thấy mê-mệt như xưa, ngủ không yên giấc thì là tôi bốc lầm thuốc, nên tức khắc mời ngay y-sĩ khác, chớ có cho uống đơn thứ hai vậy

Mạnh-sĩ nguyên nói :

— Quan thừa-tướng đã kê đơn, khi nào lại có lầm được.

Lệ-minh-đường nói :

— Ông thầy bốc thuốc, hoặc mạch xem không rõ, hoặc thuốc không hợp bệnh thì tất phải mời ông thầy khác chữa chi.

Nói xong, đứng dậy cáo-từ xin về. *Mạnh-sĩ-nguyên* nói :

— Hôm nào thư-thả, tôi muốn mời quan thừa-tướng qua-bộ sang chơi xơi chén rượu nhạt.

Lệ-minh-đường nói :

— Ngày xuân còn dài.

Nói xong, tức-khắc lên kiệu đi. *Mạnh-sĩ nguyên* vội-vàng sai người nhà chiếu đơn cất thuốc và đem sắc. *Phương-thị* nói với *Mạnh-sĩ-nguyên* rằng :

— Vừa rồi con nắp ở phía sau bình-phong dòm trộm thì quan thừa-tướng họ *Lệ* chính là cô-nương nhà ta đó. Bây giờ so với năm xưa, có phần lại đẹp hơn nhiều. Thế mà lão-gia không nhận ra.

Mạnh-sĩ nguyên nói :

— Nếu là con gái ta thì khi nào lại dám cùng ta nói rõa.

Phương-thị nói :

— Nếu vậy thì rất lạ ! con cũng không hiểu ra làm sao

Mạnh-gia-linh nói :

— Tôi còn thấy có một điều khả nghi ! số là khi tôi sang nhà quan thừa-tướng họ *Lệ*, thì anh-linh gặp con *Vinh-lan*, mà nay hiện đã đổi tên là *Vinh-phát*. Vừa rồi vội-vàng rồi-rít, thành ra tôi quên mất, chưa kịp nói đến chuyện ấy.

Phương-thị nói :

— Nếu vậy thì chắc là cô-nương nhà ta rồi. Cô-nương chỉ sợ lão-gia ta hỏi vặn chăng, cho nên giả cách với-vàng rồi đi ngay.

Mạnh-sĩ-nguyên nói :

— Các con chớ có cản. Nếu *Lệ* thừa-tướng quả là con gái ta thì sao kết duyên cùng *Lương* tiên-thư trong bấy nhiêu ngày mà chẳng có điều gì đẳng chi cả.

Bấy giờ vợ chồng *Mạnh-gia-linh* mới tỉnh-ngộ ra mà rằng :

— Cứ như thế thì thực không phải em gái ta, nhưng ngày mai ta sẽ bảo *Triệu-thọ* (anh con *Vinh-lan*) sang thừa-phủ tìm *Vinh-phát* thì tự-khắc biết thực hay giả.

Mạnh-sĩ nguyên khen phải, tức-khắc cho người gọi *Triệu-thọ* đến. *Mạnh-gia linh* thuật chuyện gặp *Vinh phát* cho *Triệu-thọ* nghe, và bảo rằng :

— Sáng mai nhà-ngươi nên sang thừa-phủ mà tìm em gái.

Triệu thọ mừng rỡ mà rằng :

— Vâng ! ngày mai tôi xin sang thừa-phủ đó-la xem thế nào.

Bấy giờ đã sắc thuốc xong, bà *Hàn* phu-nhân vẫn đang mê mẩn, *Mạnh-sĩ-nguyên* mới vực dậy mà cho uống thuốc, rồi đặt nằm ngủ đi, lấy mền đắp kín lại.

Lệ-minh-đường trở về thừa-phủ, *Vinh-phát* mới vào trong thư-phòng, đem việc gặp *Mạnh-gia-linh* thuật lại cho nghe, và nói :

— Bấy giờ tôi phải nắp vào phía sau cửa, nhưng hình như công-tử đã nhìn rõ rồi, biết làm thế nào ?

Lệ-minh-đường nói :

— Thế là may chẳng được việc chi cả ! Vô-luận may là một tên thư-đồng của ta, dẫu may là con khuyển nhà ta nữa, cũng không ai dám coi thường may. Nếu bấy giờ may cứ nghiễm-nhiên đi thẳng ra thì công-tử cho là một người giống khỏ mặt, không khi nào dám bỏi. Ngày nay đã trót bại-lộ, nếu từ đây về sau, may cứ chỉ mặt ra khỏi cửa thì chắc hỏng việc của ta, ta sẽ đánh cho kỳ chết. Hồi lâu nữa, tất thế nào lão-gia cũng sai anh may sang đây đi tìm may, may nên mau mau truyền bảo cho thủ-môn-quan biết : hễ có ai đến tìm *Vinh-phát* thì nói là buổi trưa hôm nay đã phụng mệnh đi ra *Giang-nam* có việc quan rồi, chưa biết đến bao giờ mới về.

Vinh-phát lui ra, dặn thủ-môn-quan; cấm không được tiết-lộ. *Lệ-minh-đường* vào trong phòng thuật lại bệnh-trạng *Hàn* phu nhân cho nàng *Tố-hoa* nghe, và nói :

— Em thấy bệnh-trạng thân-mẫu em trầm-trọng, nghĩ mà rớt thương, nhưng nỗng hai cái đơn thuốc của em kê đó thì chẳng mười phần cũng giảm được quá nửa

Sau lại thuật đến chuyện nói rõn cùng *Mạnh sĩ-nguyên* và bảo rằng :

— Em nói rõn như vậy, thành ra thân-phụ em cũng không dám nghi em là đàn-bà.

Nàng *Tố-hoa* mỉn cười mà khen rằng :

— Tôi cũng chịu cái tài khôn-khéo của tiểu-thư, khiến cho người ta không thể lường được.

Lệ-minh-đường nói :

— Chỉ đáng giận thay cho con tiện-tỳ *Vinh-phát* kia nó làm bại-lộ việc này.

Nói xong, lại thuật chuyện *Vinh-phát* gặp *Mạnh-gia-linh* cho nghe, và bảo rằng :

— Thân-mẫu em cũng xong hai cái đơn thuốc này, chắc bệnh đã giảm đi nhiều, tỉnh-thần sẽ được hồi phục. Nếu em đến thăm lần nữa, tất nhận biết em. Bấy giờ thân-mẫu em cậy là đàn-bà, lại đang trong khi có bệnh mà nằm lẫy em thì bại-lộ mất thôi. Ấu là từ tối mai, em giả-cách bận việc quan, vào ngồi trong các độ mấy hôm mới về, thì em không thể đợi được, sẽ phải đi mời thầy thuốc khác, may ra em được an-nhàn vô sự vậy.

Nàng *Tố-hoa* nói :

— Tiểu-thư nghĩ rất phải !

Lại nói chuyện *Hàn* phu-nhân ngủ thẳng một giấc đến buổi chiều tối mới tỉnh dậy mà nói rằng :

— Bấy giờ khí đã không suyễn nữa, thân-thể được khoan-khoái nhiều lắm, chẳng hay ai bốc thuốc cho mà chóng được công-hiệu như thế ?

Mạnh-sĩ-nguyên nói :

— Tôi thấy phu-nhân bệnh nặng quá, sáng hôm nay phải sai *Mạnh-gia-linh* sang mời quan thừa-tướng họ *Lệ* đến chữa đó.

Hàn phu-nhân ngành lại hỏi người con dâu là *Phương-thị* rằng :

— Con nhìn có phải tiểu-thư nhà ta không ?

(*Còn nữa*).

Dịch giả : NGUYỄN-VĂN-LUẬN